

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blașiú.

Fóe bisericéscă-politică.**Anul II.****Blașiú 8 Octobré 1892.****Numóruľ 41.****Dreptul de a ne alege Archiepiscopú.****VII.**

(+) Dreptul Clerului nostru de a-și alege Archiepiscopú nu se póte trage la îndóelă sub nici unú pretextú, ceea ce amú dovedit'o cu cele desfășurate în numeril precedenți ai „Unirii“.

Este însă întrebarea, că în ce modú concurge Clerul nostru la alegerea Mitropolitului? Saú cu alte cuvinte, cari dintre preoții nostri suntú îndreptățiți a-și da votulú sêu la alegere?

Din Conciliile nóstre provinciale dela anii 1872 și 1882 numai atâta scimú, că membrii capitulului mitropolitanú și protopopii *au votú virilú* la alegerea Mitropolitului, ér parochiú *au dreptú a luá parte în modú mijlocitú* la acéstă alegere, precum amú accentuatú și în numărul 39 alú „Unirii“. Inșá în aceste dóue Concilii nu ni-se spune în detaiú și hotărítú modulú, în care purtătorii oficiilor parochiale *au să participe mijlocitú* la alegere, nici nu ni-se îndigitézá procedura; ce ar trebui să o urmámú la alegeri. De aceea ca să scimú în detaiú și cu precisiune modulú, în care Clerul nostru participá la alegerea Mitropolitului sêu, trebuie să recurgemú la praxa din trecutú, adecá la datina observatá mai cu samá la cele din urmă trei alegeri de Archierei.

Din actele sínódelorú bisericeí nóstre publicate până în díua de astáđi se vede lîmpede ca lumina sórelui, că de câte

orí a devenitú vacantú scaunulú archierecú alú Fágárașului, Clerulú nostru s'a adunatú în Sinodú electoralú spre a votá pentru fitorulú sêu Archiereú; ceea ce dovedesce, că Clerulú nostru numai adunatú în Sinodú este îndreptătitú a alege pre Mitropolitú.

La acestú Sinodú *au fostú chemați și preste totú s'au prezentatú*: 1. Toți purtătorii oficiilor protopopesci. 2. Câte doi deputați din fiesce care eparchie saú cercú protopopescú. Adecá clerulú fiesce cárei eparchii înainte de alegerea Mitropolitului se aduná la sinodú protopopescú și aci își alege mai întâiú unú *notarú ad hoc*, care în virtutea acestei alegeri are totú odatá dreptulú de a merge la sinodulú electoralú generalú și a votá liberú ca și purtătorulú oficiului protopopescú, și dupá aceea își alege unú deputatú, care duce votulú Clerului eparchialú pentru fitorulú Mitropolitú, așa încátú acestú deputatú dupá praxa de comunú observatá până acum este obligatú a votá pentru acea persóná, pentru care a căpétatú mandatú expresú dela clerulú eparchialú. 3. În fine la sinodulú electoralú *au dreptú să participe toți membrii capitulului mitropolitanú împreună cu notariulú acestuia, prepositulú mánăstirii din Blașiú și doi deputați ai profesorilorú dela institutele de învățămintú din Blașiú.*¹⁾ Se pare însă, că în véculú trecutú luá parte la alegere totú clerulú din Blașiú, căci în

¹⁾ I. M. Moldovanú Acte sin. t. I. pag. 185 și urm.

catalogulú votanțilorú din sinodulú electoralú dela anulú 1782¹⁾ vedemú, că pre lângá Vicariulú generalú figurézá toți cálugării în calitate *de consistoriali și profesori*, apoi unú profesorú, care însă nu érá cálugárú, și parochiulú Blașiului, deși districtulú Blașiului, pre atunci numitú alú Túrului, își avea separatú deputații sêi la sinodú. Acéstă împrejurare noi o considerámú de fórté mare însămnátate și démná a se luá în considerațiune atunci, cândú reactivându-se deplinú autonomia bisericeí nóstre se va regulá definitivú și pentru tóte timpurile modulú, cum are să participe clerulú nostru la alegerea Mitropolitului, căci în timpulú din urmă prin desvoltarea institutelorú nóstre de învățămintú și a altorú instituțiuni gremiale clerulú din Blașiú s'a înmulțitú așa de tare, încátú nu ni-se pare a fi justú și ecuitabilú să participe la alegere numai prin doi deputați ai profesorilorú. Afará de aceea de presentú avemú în Blașiú și preoți, cari nefindú nici profesori, nici membri ai vre-unui tractú protopopescú, nu concurgú nici imediatú, nici mediatú la alegerea Archierei sêu; ceea ce este o nedreptate, care ar meritá să se curme câtú mai curéndú, dându-se și acestorú preoți dreptulú, de care nu este lipsitú nici unú preotú din archidieceasa nóstrá.

Dupá ce cunóscemú modulú, în care Clerulú nostru participá la alegerea

¹⁾ L. c. pag. 129.

Feuilleton**Amintiri de călătorie.**

Roma, 28 Iuniú 1890.

Frate Isidóre!

Amú părăsitú biserica s. Petru, dar fiesce cu propusulú de a o mai cercetá. Voiú mai reveni decí și în epistolele mele la cateralá bisericeí universale.

Acum să-ți scriú despre altele. Íți poți închipui, că nu trebuie să-mí batú capulú, ca să aflú, despre ce să-ți scriú din Roma.

Ne-amú îndreptatú pașii cátrá *Capitolii immobile saxum*, teatrulú celú mai celebrú alú istoriei omenimii.

Amú suitú o scará largá de marmorá. Nu ne-amú obositú, deși înáltimea ei este cam de șese decí de metri. Pázitorii ei de-a drépta și de-a stînga suntú doi lei egipteni de granitú, vrednici a simbolisá puterea de odinórá a Romanilorú. Cândú érá să ajungemú pre culmea colinei, vedúrámú de-a stînga într'o închisóre unú lupú și o lupótcá. Roma II nutresce aci întru aducerea aminte a tradiției mitice despre pruncii Romulú și Remú.

Și apoi amú ajunsú pre culmea colinei, pre *piazza del Campidoglio*. Pre timpulú Cesarilorú aci érá de-a stînga faimosulú templu alú lui Joe Capitolinulú, de-a drépta cetățuea și stîncá Tarpeianá, érá în mijlocú érá asilulú, loculú inviolabilú și sfintú alú Romanilorú. Romulú i-a datú caracterulú acesta. Eraú aci o multime de temple micé, dedicate deitățilorú imperiului. Dar astáđi, *quantu mutatus ab illo!*

În mijloculú pietei se înalță pre unú pedestálú de marmorá statua de călărețú a lui Marcú Aureliú. Íți poți face o óre care închipuire despre statua acéstá aducéndu-ți aminte de cea a lui Iosifú II din Viena. Céstá din urmă este adecá o imitare debilá a statuei lui Marcú Aureliú. Împératulú filosofú și calulú lui suntú de bronzú, dar se vedú pre ei încă și astáđi rămășițele întrauriturei. Michel Angelo aședândú acestú cap d'operá a anticității aci în piata acéstá nu putea să-lú admire în de ajunsú.

De-o parte și de alta suntú aședate statuele antice de marmorá ale lui *Castor și Pollux*, cum își îmblăndescú caii.

Pre piata acéstá suntú trei palatúri, zidite dupá planulú lui Michel Angelo. Celú din mijlocú, palatulú senatorilorú, se ridicá

în loculú, unde în vechime érá *Tabularium*, edificiulú, în care se páziaú legile Romanilorú și contractele, ce le-au închiatú ei cu alte popóre. De-a drépta este palatulú municipalú, érá de-a stînga museulú întemeiatú de Clemente XII.

Stîncá Tarpeianá astáđi este numai *magni nominis umbra*. Prăpastia îngrozitóre de odinórá, carea o descrie Seneca, nu mai esistá. Dintele timpului a totú rosú din stîncá, și pre încetulú i-a ștersú caracterulú grózei.

Esimú în partea cealaltá a Capitolului, și — admirarea ne opresce pașulú și graiulú.

Tóte aducerile aminte ale mării romane le cuprinde ochiulú aci cu o singurá privire. Aci este concentratá tóta viața politicá, socialá și religiósá a falnicei Rome. Aci în valea dintre muntele Capitolinú și celú Palatinú se estinde înaintea ochilorú nostri *Forulú romanú*. Perióda regilorú, a republicei și a împéráțilorú și-au datú pre întrecute tóta silința întru împodobirea acestui Forú. Acuși nu mai érá de ajunsú Forulú celú vechiú. Câmpulú vecinú numitú alú lui Marte s'a contopitú decí cu Forulú. Statulú a ridicatú aci arcade pre sama neguțătorilorú și temple și colonade întru onóre deitățilorú. Pretutindenea veđi statue

Mitropolitului, trebuie să răspundem la unele dificultăți și la unele cesțiuni, ce s'au ivit cu privire la competența alegătorilor.

În anul 1867 s'a făcut și încercarea de a se valida față cu praxa observată până acum la alegerea Mitropolitului dreptul, ce se dăce, că l'ar' ave episcopii comprovinciali pe baza canonului al 6-lea al Conciliului dela Sardica de a alege ei înșiși pre Mitropolitul provinciei noastre bisericesci.

Noi nu tragem la îndoială auctoritatea conciliului amintit, dar trebuie să observăm fără șovăire, că prescrierile acelu Conciliu cu privire la completarea scaunelor vacante episcopesci și mitropolitane nu sunt așa de generale și obligătoare, încât să nu se potă susține praxa noastră.

În biserica lui Christos putem deosebi mai multe perioade cu privire la modul completării scaunelor episcopesci și mitropolitane, însă nu se potă dice, că modul acesta ar fi fost unul și același în toate timpurile și în toate locurile, sau că în un anumit period ar fi existat numai una și aceeași modalitate cu privire la alegerea Arhiepiscopilor.

Astfel de es. la început Episcopii au fost aleși de înșiși sântii Apostoli sau din porunca sântilor Apostoli. După mórtea Apostolilor până la Conciliul Nicen I episcopii și mitropoliții se alegeau din partea episcopilor din juru cu concursul clerului și alu poporului, însă așa că poporul nu alegea în înțelesul strinsu alu cuvintului, ci avea numai să-și exprime dorința sa sau să mărturisescă despre vrednicia ori nevrednicia celui alesu. Dela Conciliul Nicen I până la Conciliul Constantinopolitan IV episcopii și mitropoliții adese-ori au fost aleși sau din partea preoților sau din partea episcopilor comprovinciali, ér poporul laic adese-ori a fost eschis dela astfel de alegeri. După aceea principii

mai cu samă în părțile apusene au început a-și valida totu mai tare influința sa la completarea scaunelor arhiepiscopesci, așa încât această influință în apus a degenerat în așa numitele *investituri*, conformu cărora obținerea scaunelor arhiepiscopesci atirna numai dela capriciul principilor seculari.

În secolul al XII-lea în apus alegerea episcopilor se făcea din partea capitulelor catedrale, care datina s'a conservat până astăzi în multe părți ale Germaniei și în Belgia. Chiar și în Austria sunt două scaune arhiepiscopesci, și anume cele din Salzburg și Olmütz, a cărora titulari se alegu din partea capitulelor. Archiepiscopul armeno-catolic din Lemberg se alege tocmai așa, precum se alege de presentu Mitropolitul nostru, pentru-că și acolo Clerul presentă Maiestății Sale trei persoane, dintre cari Maiestatea Sa denumesc pe acela, care i-se pare mai potrivit.

Din acestea ori cine potă pricepe, că în biserica lui Christos se observă dela începutul creștinătății o varietate așa de mare cu privire la modul completării scaunelor episcopesci și mitropolitane, încât nimeni nu se potă provoca la auctoritatea cutărui conciliu și susține, că numai decretul acelu Conciliu potu fi hotărâtor în cauza alegerii Mitropoliților. Dacă canonul citat alu conciliului din Sardica ar ave o putere așa de mare și hotărâtor, de siguru s'ar observă pretutindenea și în toate timpurile. Elu însă astăzi nu se mai ține nici măcar în părțile orientale rupte de corpul bisericeii catolice.

Este deci evidentu, că praxa bisericeii noastre de a completa scaunul mitropolitanu vacantu prin alegere din partea Clerului nu se potă nici de cum șterge cu auctoritatea Conciliului din Sardica, și acesta cu atât mai puțin se potă întâmpla, cu câtu că praxa indigitată durază de vécuri în biserica

noastră cu scirea și învoirea supremei auctorități bisericesci, adecă a Sântului Scaun apostolicu, care mai pre urmă a aprobat'o în modul cel mai solemn atunci, cându a încuviințat decretul Conciliilor noastre provinciale dela anii 1872 și 1882.

Micii tirani. — Din protopopiatul Pogăceleii a Archidiecesei noastre primim o scire, care caracterisază forte bine asuprirea, ce o îndură Românii pre toate terenele.

Protopopul Pogăceleii conyocă sinodul protopopesc pre 27 Septembrie a. c. în comuna Moșca. Preoțimea se adună mai întâi în sânta biserică, ține sânta liturgie, face părăstas pentru odihna sufletului fericitului Mitropolit Ioan Vancea, dar toate aceste acte sacre a trebuit să le îndeplinească sub inspecțiunea unui notar magiar și a unui Jidanu din comună, pre cari i-a trimis în biserică solgăbirul Katona Domokos, care a rămas la ușa bisericeii asistat de un sergent de gendarm.

Etă cultu divin ținut sub baionetă și controlă polițenescă, cum nu se mai întâmplă dor nicăiri în lumea asta!

După terminarea cultului divin preoții se adună în școlă română greco-catolică spre a luă hotărâri privitoare la promovarea binelui bisericeii și școlii și a le așterne Consistoriului archidieceșan spre aprobare.

Însă nici nu s'a deschis sinodul, și solgăbirul a și apărut în școlă și pretinse, ca toți cei de față în timp de 5 minute să iese din școlă, și să se disolve adunarea. Protopopul nu s'a supus poruncei fără a întrebă pre solgăbiru, că de cine are onore și cu ce drept disolvă un sinod bisericesc? Solgăbirul cugetând potă, că de nu se va disolvă o adunare, care nu are de a face nimic cu politica, se sguode statul în temeliile sale, ieși repede din sală, se postă lângă sergentul de gendarm, care eră la ușe, și cu un fluier dede signalu la alți patru gendarmi aduși de dnasul în comună spre a-i fi intru ajutor în casu de lipsă.

ale eroilor războiului și păcii. Eră privații, patricii și plebei, au privit împodobirea Forului de un lucru, la care îi îndatoresce poziția lor de fruntași, și acuși se înșiră palat lângă palat și templu lângă templu. Și așa s'a întâmplat, de ochii nostri vedu cu uimire aci la picioarele Capitoliului o cetate de marmoră și de aur, împodobită cu totă podoba, ce o oferesce omului arta. Și ce e mai multu: *Nullum sine nomine saxum*. Fiesce care pētră din Forul romanu este de-odată și o pētră din zidirea aceea glorioasă, carea noi după multe vécuri o admirăm și o numim istoria Romanilor.

Într'aceea începe a se adună poporul. Noi nu ne-am minunat încă multu timp de petecul acesta de locu, în care lumea întregă a adunat comorile sale, și etă poporul sēmēnă deja cu marea sbiciuită de vintu. Din marea acēsta de omeni se înalță mai întâi un murmur ca alu vijeliei, ce se apropie. Murmurul acesta crește și se face totu mai puternic, până ce pre urmă se asemēnă furtunei, ce începe a mână tunetele sale pre de-asupra capetelor noastre. Și de tunetele acestea se cutremură palatul imperialu, și din nori se descarcă un fulgeru, și fulgerul acesta nimeresc de-a dreptul în scaunul împărătescu, și — Galba nu este mai multu împēratu, ci un cadavru, ce zace pre ruinele tronului său.

Furtuna dispere și ceriul se înseninează.

Dar acuși vedem o cētă mare de omeni trecēndu din cetate și oprindu-se în mijlocul Forului. Acolo se apucă de lucru. Preste *via sacra*, carea strătaie Forul, ridică ei un arc masiv de marmoră și apoi îi dau forma unei porți gigante și-lu împodobesc cu columne, cu bas-reliefuri și cu inscripții. Un arc triumfal va să fie arcul acesta.

Și după ce l'au gatat, etă și începe a curge lume multă în foru. Acum încă începe a undulă mulțimea asemenea mării, și murmurul, ce se nasce din contopirea conversării, încă se asemēnă unei vijelii depărtate, și murmurul acesta crește din ce în ce mai tare, întocmai precum crește sunetul vijeliei, ce se apropie. Dar sunetele articulate, cari străbatu din cându în cându prin murmurul acela până la înălțimea, la care stăm noi, nu sunt sunete de mânie și de ură, ci sunt sunete de bucurie și de nerăbdare voioasă.

Și mulțimea iubilează totu mai tare, căci se apropie momentul cel mare. Noi întrebăm dela un om de lângă noi, ce va să se întâmplă acum. Dar cuvintele noastre se perd în iubilarea, ce se potēză acum colo departe la marginea câmpului lui Marte și trece acuși cu înălță prin mulțime, până ajunge aproape de noi. În larma asta se mestecă acuși sunete de multe cimvale și flaute, și aerul tremură de strigătele poporului: „Multu trăsescă Cesarul! Titu fie

îvingătoriu!” Și acum scim, ce însemnă toate acestea: Titu intră triumfătoriu în Roma.

Procesiunea o încep călăreții. Coifurile și scuturile lor scipesc în rațele sōrelui. Sunetul, ce-lu facu copitele cailor bătēnd pardosela, se mestecă cu larma poporului. Apoi urmēză miile de musici sunând în armonie din cimvale, tube și flaute. Apoi vin senatorii și oficialii Romei, îmbracați în toge cu bătēla de aur, și pre pepturile lor atirna catene de aur și de petri scumpe.

Acum vine o parte a legionilor purtând prada. Afară de bogățiile private ale Palestinei vedem cele ale templului, candelabru de aur, vasele de aur și celelalte toate. Ele vestesc poporului, că Palestina este subjogată. Preoți în haie galbene și cu capetele încununate portă statuele deităților Romei. În mijlocul cetii preoțesci pășesc taurii, cari voru fi jertfiți. Erăși urmēză legiōne. Coifurile ostașilor sunt încununate cu cununii de frunze de maslinu. *Io triumphe! Io triumphe!* resună din mi și mi de gur. Și nefcetat se repetesc salutarea poporului: *Io triumphe! Io triumphe!* De pre coperișele plane și din mijlocul mulțimii cade pre ostași și pre drumu o plōe de flori și cununii, și nu va să înceteze strigătul: *Io triumphe! Io triumphe!*

Căci etă sosesc triumfătoriu. Patru lei trag auriga, carul cel scund de aur alu triumfătorilor. Patricii tineri, îmbracați

Neputându-se împotrivi puterii armate, preoții însoțiți de solgăbirii și de 5 gendarmi se duseră la casa parochială, unde solgăbirii primi informațiune detaiată dela cei de față, că sinodul acesta nu are de a face nimica cu politica, ci numai cu afaceri bisericești și scolastice, și că atari sinode trebuie să se țină în totă archidieceasa pe baza ordinațiilor mai înalte.

Astfel luminată din partea preoțimii, solgăbirii și gendarmii ar fi trebuit să se ducă de unde au venit. Însă acesta nu s'a întâmplat, ci domnul solgăbirii din grație specială, ca toți tiranii, a concesut ținerea sinodului pre timp de o oră, însă în prezența sa și sub paza gendarmilor postată la ferăstra școlii.

Din cauza scurtimii timpului determinat de solgăbirii nu s'au putut discuta toate cestiunile, ce aveau să se tracteze.

Dela sinodul preoții s'au dus la prânz la casa parochială, unde s'a așezat domnesce și domnul solgăbirii, reținându pre sergentul în curtea parochială, ér pre ceilalți gendarmi postându-i în comună, ca la un eventual signal să pôtă sări întru ajutor.

Faptul acesta este cu multă mai elocuent, decât să aibă lipsă de comentarele noastre.

Tote confesiunile din țară țin sinode, cându le place și unde le place, și nu se află nici un mic tiran, care să le oprască, cum se opresc adunările noastre bisericești. Calvinii se adună în conventele lor, fac politică mare, provocă la luptă pre cetățenii de altă religione, și numenii nu-i trece prin minte a-i împedea în manifestațiunile lor, nu religiose, ci politice.

Catolicii de ritul latin în Transilvania își țin adunările lor în totu anul, ér în districtele protopopescei preoțimea catolică protestază cu totă țaria în contra ordinațiilor ministeriale asupra bisericii, însă până acum n'amă audită, că astfel de adunări să se fi ținut între baionete de gendarmi și sub controla polițenescă a auctorităților politice.

Nu mai Românilor le este dat, să-și țină cultul divin sub controla unui Jidan, ér conferințele bisericești la lumina reflectată de pre armele gendarmilor! Unde este libertatea politică? unde constituționalismul? unde libertatea religioasă și de conștiință? Pentru Români așa se vede, că acestea tesare se pot răpi de nisce mici tirani din provincie, cari numai în amărtirea cetățenilor leali își află desfătarea.

Sinodele protopopesce în biserica noastră există din timpuri vechi și sunt prescise mai de curând prin Conciliul provincial I din 1872 (Tit. II. Cap. VIII) aprobat de sântul Scaun apostolic. Ținerea sinodelor, fiindu-că nu au de a face nimica cu politica, nu trebuie să se însinue la auctoritatea politică locală, ér dacă această auctoritate s'ar încercă să oprască ținerea lor, astfel de încercări trebuie să se întâmpine cu proteste bărbătesce și să se aducă la cunoștința publică, ca să fie înfierate după vrednicia lor, și să se convingă lumea, câtu de mare asuprire și tiranie se pôte ascunde sub mantaua liberalismului modern din țera noastră.

Ernest Renan. — Ernest Renan a murit. Detaliurile morții nu ne sunt cunoscute. Este însă probabil, că morțea l-a fost ca și viața: în dușmănie cu Dumnezeu.

Renan este cunoscut, după nume cel puțin, și publicului nostru. El a fost apostolul necredinței și al imoralității. Aderenții lui îl adora ca pre un răscumpărător din jugul religiei. El a scris „Viața lui Isus”, în care s'a încercat a răsturna divinitatea lui Isus Christos și prin asta originea dumnezească a religiei creștine.

Cartea acesta a lui Renan, scrisă cu multă aparință de erudițiune și mai virtos într'un limbaj îmbătător, a produs mare resens și a sedus pre forte mulți.

Firesce că combaterile cărții n'au lipsit. Dar este sigur de altă parte, că mulți și-au pierdut credința în urma cetirii cărții numite.

În vesminte roșii, țin frânele cele de aur ale leilor. Éra în caru stă Titu, fiul împăratului. Îmbrăcăminte a fi este simplă, îmbrăcăminte de ostaș. Ea scilipesce reflectându rațele soarelui. Numai cununa de lauri așezată pre coful lui arată, că a lui este ziua asta de mărire. Cu față voioasă își plăcă din cându în cându capul multămindu poporul, care strigă neîncetat: *Io triumphe! Io triumphe!*

Apoi urmăză miile de captivi. De pre fețele lor poți ceti simțemintele, cari s'au mestecat în inimele lor, desperarea și cerbicia. Procesiunea o închie restul legiuilor.

Și deodată am vădută ângeru pogorându-se din ceru, care avea putere mare, și pământul s'a luminat de mărirea lui, și a strigat întru țarie cu glas mare dîcîndu: *A cădută Vavilonul celu mare! Văi, văi, cetatea cea mare, îmbrăcată cu vison și cu porfir și cu roșu, și cea aurită cu aur și cu pîră scumpă și cu mărgăritariuri! Care a fost asemenea acestei cetăți mari? Au ajunsu păcatele ei până la ceru, și și-a adus aminte Dumnezeu de nedreptățile ei. Repede se va arunca Vavilonul cetatea cea mare, și nu se va afla. Într'însa s'a aflatu sângele sfinților și alu tuturor celor uciși pre pământu.*

Goții, Vandalii, Hunii, Longobarzii vin și se fac unelte de pedepsire în mâna lui Dumnezeu. Templele, palaturile forului cad și se înmorminteză în ruinele sale proprii.

Campo vaccino, câmpul vacilor, dîcî Italianii locului, unde odinoră pulsă viața împărăției romane. Pruncii se jocă aci, unde odinoră se desbăteau interesele lumii. Cerșitorii mănăncă aci în liniște pânea cerșită, unde odinoră Sabinii apărură cu armele în mână, ca să-și răsbune asupra Romanilor, pentru că au abusat așa de mișlesce de ospitalitatea Sabină. Unde odinoră răsunară cuvintele: *Quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra*, acum iedera se întinde a lene și prin tușul amărtu ciripesc vrabii guralive.

Urbs cecidit, de qua și dignum dicere quidquam Moliar. Hoc potero dicere: Roma fuit.

Apoi sosi timpul lui Piu IX. Lui l-a fost rezervat a descoperi ruinele forului. Și acum primim de aci de pre Capitoliu la adevierea deșertăciunii lumii acesteia. În față își înalță Palatinul scheletul său lipsit de carne, zidurile sale ruinate și lipsite de totă podoba. La picioarele noastre Forul ne descopere miseria sa. De-a stînga Coloseul desamnă pre ceru silueta sa gigantică. Ochii ne călătoresc dela Coloseu prin For până la palatul imperial, și fiori ne cuprind la vederea acestor trei monumente blăstămate de Dumnezeu și de omeni.

Apoi ne pogorim trîști, ca să cercetăm Forul romanu.

Victor.

Acum Renan este mort, și cartea lui preste puțin încă va fi dată uitării.

Éra biserica lui Christos stă neclătită și va sta, dovedind prin țaria acesta a ei mai virtos decât prin ori ce alta, că Celu ce a zidit-o, Dumnezeu a fost. Éra Renan va fi o dovadă în istoria poporilor, că omul ori câtu de genial ar fi, este numai umbră și cenușă, verue neputincios, care pôte să fie mare și glorios numai atunci, dacă adoră pre Domnul Dumnezeu său.

Revista bisericească.

Din Patrie.

Canonicul rom. cat. de Oradea-mare Ferdinand Wolafka și-a dat dimisiunea din postul de consilier de secțiune în ministerul cultelor. Dimisiunea lui din multe părți se aduce în legătură cu faimosă ordinațiune din Februarie în cestiunea botezării pruncilor născuți din căsătoriile mestecate. Următorul canonic Wolafka în ministerul cultelor încă nu este denumit.

Se vorbește, că ministrul Csaky va prezenta în curând parlamentului proiectele de lege pentru introducerea matriculelor civile parțiale și pentru înarticularia confesiunii israelite între religiunile recepte.

Roma.

Din ordinul Sântei Sale Leon XIII diversele mănăstiri ale congregației Trapiștilor și-au trimis delegații la congresul, ce s'a deschis la Roma în 1 Octob. Scopul congresului între altele este a alege un superior general și a reformă astfel statul congregației, câtu legătura dintre singuraticile mănăstiri să fie mai strînsă. Superiorul general va locui în Roma.

Germânia.

În proxima sesiune a parlamentului imperiului german va veni la nouă desbatere și legea, prin care s'au espulsat din Germania Iesuiții și toate ordurile și congregațiile afine cu societatea Iesuiților. Această lege, prin care s'a curmat activitatea mănăstirilor în școlă și biserică la mi de bărbați zeloși și deștepți, s'a adus încă în 1872.

Revista politică.

Afaceri interne.

Delegațiunile austriace și ungare s'au întrunit în 1 Octob în Budapesta. Președinte al delegației austriace s'a ales Chlumetzky, ér al celei ungare Ludovic Tisza. Lună a primit Maiestatea Sa Monarhul pre membrii delegațiilor. La alocuțiunea ținută de Chlumetzky Maiestatea Sa a răspuns, că raporturile monarhiei cu toate puterile sunt amicabile, că timpul păcii se va folosi pentru regularea cestiunilor economice și închierea de convenții comerciale. Cheltueele pentru armată se vor urca numai în măsură indispensabilă spre înțărirea progresivă a armatei.

În comisiunea budgetară austriacă, delegatul Eim decherea în numele națiunii boeme, că nu are încredere în tripla alianță, care totu mai multu înstrăinează pre Austria de Rusia. Vor-

birea lui Eim a făcut o impresiune rea asupra delegaților. Ministrul de externe Kalnoky răspunzându-lui Eim, că politica esternă nu poate fi condusă de vederile unei națiuni singuratică, ci de interesele întregii monarhii; pășirea lui Eim poate da ansă la neîncredere și neînțelegeri; tractatele cu Germania și Italia sunt de natură defensivă; raporturile cu Rusia sunt escelente, și constelațiunea generală a Europei este pacinică. La propunerea delegatului Dumba s'a votat încredere ministrului Kalnoky.

Italia.

Regele la propunerea consiliului de ministri a dizolvat parlamentul. Totă țera e în agitație în vederea noulor alegeri parlamentare. Guvernul și opoziția prin agenții s'ei promit îmbunătățirea sortii poporului. Catolicii cei buni și de astădată vor observa pasivitatea.

Francia.

Contele de Paris într-o scrisoare felicitează pe contele de Haussenville din incidentul unui discurs, ce l'a ținut acesta la Montauban, prin care declară, că monarhiștii franceși, cu toate că nu pot primi consiliul Sântiei Sale Leon XIII de a se împăca cu forma de stat republicană, totuși rămân fii fideli ai bisericii. Contele de Paris în scrisoarea sa dice, că singurul principiu monarhic este în stare de a rezolva în mod echitabil problemele sociale fără a răsturna ordinea publică ori a nimici libertatea cetățenilor.

Diarele anunță, că dl Burdeau va cere nouă credite pentru sporirea marinei franceze.

Anglia.

Ca Lordmajor pre timpul din 9 Nov. a. c. până în 9 Nov. 1893 s'a ales în London catolicul Knill. Acesta alege este foarte remarcabilă prin aceea, că un catolic a ajuns în Anglia protestantă la o demnitate atât de înaltă, și mai remarcabilă apare, dacă vom considera, că Knill a decherat înainte de alege, că dînsul nici în calitate oficială nu va lua parte în persoană la nici o festivitate biserică protestantă.

Partida parlamentară irlandeză a publicat un manifest subscris de Mac-Charty, în care își exprimă încrederea, că ministerul Gladstone va efectua primirea proiectului home-rule spre deplina mulțămire a poporului irlandez. Declarația deputaților irlandezi este un bun presemn pentru politica inaugurată de bătrânul Gladstone.

Rusia.

De criza financiară, care amenință cele mai multe state europene, nici Rusia nu-i liberă. Imposibilele se măresc și acolo în fiesce care și, și cu toate acestea deficitul nu se reduce. Budgetul anului curent prezintă un deficit de 25,123,741 ruble. Noul ministru de finanțe rusesc Witte vădindu, că nu mai poate mări imposibilele publice, cercă nouă isvóre de venit, exploatându avuțiile naturale ale Rusiei.

Bulgaria.

Autoritățile bulgare au închis cu forța mai multe școle grecesc din Rumelia. Guvernul grecesc vede în procedura autorităților bulgare o vătămare a tratatului de la Berlin și o violare a constituției bulgare, care acordă tuturor națiunilor domiciliată în Bulgaria libertatea de a învăța în limba sa. În ceștiunea acesta guvernului Greciei va adresa o notă puterilor europene cerându-le intervenirea pentru redeschiderea școlilor grecesc.

Corespondințe.

De lângă Aiud, 20 Sept. 1892.

Guvernul opresce multe manuale didactice din școlile naționalităților nemagiare, nu dă pentru că ar fi necorespunzătoare, ci pentru că nu sunt infiltrate cu spiritul utopic al ideii de stat magiar. Cu totul altceva se întâmplă în școlile magiare. Acolo sunt permise și manuale, ce falsifică stările factice, evenimentele trecutului și pragmatismul istoric. Ba în școlile magiare ne întâlnim și cu atare opuri date ca premii de diligență școlară, care directe țintesc la nutrirea urei contra națiunii române. Era un caz concret: Cu finea anului școlastic 1891/2 s'a distribuit ca premiu de diligență școlară din Aiud opul scris de Szilágyi Farkas „Nagy-Enyed pusztulása 1849-ben” (Nimicirea Aiudului în 1849). Din scopul, ce afirmă auctorul că l'a avut înaintea ochilor în seria acestui op, se vede deja spiritul, de care este predominantă această lucrare literară. Auctorul afirmă, că în anii mai apropiați de fatalul 1849 în 8 Ianuarie publicul Aiudului sărbătorea această tristă amintire într-un mod foarte imposant. Cu câtă însă timpul lunecă și persoanele martore la acea dramă se răresc dintre muritori, cu atâta sărbătorirea scade, trecutul se dă uitării, până ce amintirea lui va dispărea cu totul. Această afirmare a auctorului este faptă. Cu totul tot altcum se serbă această amintire în anul 1870, când eram școlari în Aiud, decum în adevăr se serbăză ad. Auctorul deci fiind preot reformat în Aiud, pentru ca acele amintiri triste să nu se dea uitării, pentru ca să deștepte spiritul bătrânilor în generațiunile mai tinere, a concinat istoricul acelei drame de tristă suvenir. Care a fost deci scopul mai apropiat al auctorului? — Potențarea urei în contra Românilor. Și acest scop auctorul și-l ajunge cu atâta mai virtuos, cu cât scrierea lui nu se poate compara între pamfletele literare, fiind că singuraticile drame sunt descrise mare parte chiar așa, precum s'au întâmplat. De unde știu eu, că sunt corespunzătoare adevărului? Din următoarele: Precum am spus, pre la an. 1870 eram școlari în Aiud. Urmele de sastrul din 1849 pre atunci erau mai evidente în Aiud. În multe locuri, unde adă stău palaturi, pre atunci erau încă ruine. Am luat și eu însuși parte la sărbătorea din 8 Ianuarie. Boldul firesc mă instigă, să sciricesc, că pentru ce sunt toate acestea? Așa am întâlnit în Aiud pre la cartirul meu și alii soților mei școlari mai multe persoane înaintate în vîrstă, care în nopțile celea lungi de iernă ne istorisau amănunțit despre celea întâmplă în 8 Ianuarie și zilele următoare din 1849. Firesce suspitionam,

că în lucru este și multă parțialitate, și pentru lămurire la timp potrivit m'am adresat către părinții mei și către alte rudeni, care fără îndoială mi spuneau curat numai adevărul, er eu în aviditatea mea copilărescă le ascultam cu sete tot cuvntul. Părinții mei au știut adevărul, pentru că ei au locuit aproape de Aiud. Un unchiu al meu și alte rudeni erau înrolați în lagerele române, și aproape toți au umblat în Aiud în una ori în alta din acele zile nefericite.

Cumcă descrierea auctorului, deși nu este întregă adevărată, are multă aparință de adevăr, se vede și din împrejurarea, că el nu ascunde nici atrocitățile Ungurilor, ci se silește numai a le da un colorit de virtute. Astfel amintesc mai multe cazuri, în care honveții au ucis pre acei Români umani, care mântuiseră viața mai multor Unguri nefericiți, și încă îi uciseră chiar în fața celor mântuiți. Nu există faptă barbară, care să revolteze mai mult bunul simț al omului decât o astfel de ingratitude. Și cu toate că auctorul astfel de fapte ingrate despre Români nu poate afirma, totuși pre ale Ungurilor nu le retace. Oare nu este acesta o împrejurare, care împinge pre lectorul a-l da auctorului credință? De altcum abstracție făcându de la fapte în sine considerate, apoi auctorul se silește a descrie pre Unguri ca pre nisece făpturi de o inocință ângerescă, er pre Români, cu deosebire pre unii dintre conducătorii lor, ca pre nisece demoni, și massa poporului ca pre o hordă de sălbateci împeștrită ici colo cu ființe, ce au simțăminte umane. Ungurii și înainte și după catastrofă au fost mei nevinovați, și tot ce au comis ei, este numai virtuos și glorios.

Opul acesta pentru un bărbat consumat este inofensiv, pentru că nimeni nu poate aștepta, ca omul care el însuși încă a fost un actor al acelei drame, să scrie nepasionat. Dar chiar pasiunea atât de vădită a auctorului îi arată parțialitatea și face evident adevărul. Cu totul tot altcum stă lucrul cu tineretul. Judecata critică la tinerimii școlare este puțin dezvoltată. Ei în tot opul nu văd decât sânge, fum și foc, nu aud decât suspinele de agonie ale femeilor și pruncilor nefericiți, er degetul auctorului le arată, că ființele monstruoase, cauzatorii acestor scene fiorose sunt Români. Astfel se deșteptă și nutresce ura față de Români în școlile magiare. Oare ce s'ar întâmplă cu acei profesori ai gimnaziilor române, care ar îndrăzni să dea astfel de opuri în mâna tineretului? Ce s'ar întâmplă cu însuși gimnaziul?

Cumcă opul amintit s'a distribuit școlărilor, chiar și celor români, din partea autorităților școlare, se vede din următorul imprimat, ce se află pre foială din frunte al fiesce cărui fascicul:

Jutalomkönyv — melyet — áldott emlékü — első Kovács József tanár — kegyes alapítványából nyert — jó tanulása és magaviselete — elismerésül — N. N. (aci este numele școlărilor) — a nagy-enyedi ref. Bethlen-kollegiumban — (aci e clasa) osztálybeli tanuló — Nagyenyeden 1892 június végén — Váro Ferencz m. p. — ig. tanár.

Eu cred, că dovadă mai eclatantă nu se poate produce despre spiritul, în care se cresce tinerimea magiară. Ar fi timpul, să judece Ungurii, că astfel de sămânță poate aduce cu timpul fructe foarte fatale. z.

Apărare în contra cholerei.

(După »Egyetértés«.)

În 16 Augustă s'a ivit cholera în Hamburg și de atunci deși încetă, dar fără îndoaie s'a apropiat de noi. În zilele trecute au anunțat deja din Berlin căsă de cholera. Și acum profesorul Gustav Scheuthauer a dechertat, că printr'insulă secționatul Ștefan Deák a murit între simptome foarte suspecte, și acestea le-a affat de simptome de ale cholerei asiatice.

După casul acesta au mai urmat în capitală și alte mai multe decă de casuri de cholera asiatică. A sosită deci timpul, în care avem să facem totu ce ne stă în putință, ca să delaturăm pericolul, ce ne amenință așa de aprăpe.

De un medicament, cu care s'ar pută vindecă cu succes sigur omul cuprins de cholera, știința medicală încă nu dispune. Dar ea scie da sfaturi, cari urmate cu conștiință potu foarte ușor să impedeze îmbolnăvirea. Ea scie da atari regule profilactice, cari foarte a dese ori plătesc mai multă decătu medicina. Regulele acestea profilactice trebuie să le observe fiesce cine, ca să-și păzescă sănătatea proprie și în urmare și a altor omeni. În casul de față nu putem privi de egoismă aceea, că ore cine se îngrijesc de eul propriu.

Drept rezultate ale cercetărilor științifice celor mai nouă am primit regulele acestea, cari le împărtășim în cele următoare.

Să încunjurăm ori ce sfertări trupesci ori intelectuale, pentru-că acestea în general stăbesc pre om. Dar nu cumva să cădem în celalaltă extremă. Să facem preambulă moderate în liberu, dar nu escursi obositoare.

Prândurile, bancheturile mari să le amănăm până la alte zile mai bune și să nu facem „aldamașuri“ mari acum, când cholera a ajuns ad portas. Alcoolul adecă, dacă ajunge în cantitate prea mare în stomac, impedează funcțiile lui și în chipul acesta lipsesc de efect profilactic cel mai bun — mistuirea bună. Stomacul, care funcționează bine, mistuesce și lipsesc de efect chiar și commabacilul. Forțe greșesc celu ce crede, că medicina cea mai bună în contra cholerei ar fi cognacul. Cognacul bun adevărat că se recomandă ca îmbunătățitor al apei, dar nu ca stimpertor al setei.

Cela ce pătinesc de neregularitate în mistuire, bine face, dacă după mâncare be 5—10 picuri de acid chlorhidric mestecat într'un pătrău de pocalu de apă firtă.

Bacilul cholerei în cele mai multe casuri ajunge prin gură în trup. Nu este deci lucru mai firesc, decătu să fim înainte de tôte cu băgare de samă la lucrurile acelea, cari le băgăm în gură, și așa dară în rindul celu dintăiu la mâncări și beuturi. Să ne ferim de tôte mâncările și beuturile acelea, cari causază cataru de stomac și de intestine. Acestea sunt preste totu casul prospetu, untul, pomele, carnea rece sau firtă rău, înghețata, laptele nefertu și mai ales apa rea. Acuma cându timpul este așa de caldu, foarte puțin sunt ceia ce nu ar voi să-și potolesc setea potențată cu beutură recorită în gheta. Dar ori cine a putut să-și câștige din pătania proprie esperința, că beutura foarte rece nu recorece, ci din contră. Apa mai înainte de ce am folos-o, trebuie să o ferbem. Dar nu numai

apa de beutu, ci și apa de spălatu, apa de scaldă și preste totu ori ce apă, ce ajunge în atingere cu trupul nostru.

A doua regulă profilactică este curățenia absolută. Curățenie până la pedanterie. Înainte de mâncare totdeauna să ne spălăm mâinile, ba să nu ne indestulim numai cu spălarea, ci să și desinficiăm mâinile. Spre scopul acesta putem folosi apă de carbol, săpunu de kali, ori ce este și mai bun, soluțiune de lysol de 1—2%.

În privel și în pissoire să turnăm dilicil unu litru de soluțiune de lysol de 2%. Este asemenea consultu a spelă chilile și mobilariul cu aceeași soluțiune. Este consultu mai departe a omite măturarea și prăfuirea, mai ales cându în casă este un bolnav de cholera.

Și dacă cholera întru adevăr ar sosi la noi, nimica nu este mai firesc, decătu să încunjure omul chiar și împrejurul casei, unde este un bolnav de cholera. Eră acela, pre care vocațiunea ori datorința ilu silesc să vină în atingere cu un bolnav de cholera, în chilia aceea, în care este bolnavul, să nu mănance, să nu bea, să nu fumeze, pre scurtu să se feresc de a duce mâna la gură. Să-și desinficieze în chipul celu mai conștiințosu mâinile și vesmintele, căci altcum foarte ușor își pote însuși morbul și-lu pote lăti. Escrementele și versatul morbosulu de cholera să se adune într'un vas, în care mai înainte s'a versat apă de varu. Vesmintele și așternutul folosite de bolnavul de cholera este mai bine, dacă se ard, ori cându acesta nu se pote, atunci mai întâi să se desinficieze cu vapor ferbinți și apoi să se spele.

Să nu ne fie tēmă! Acesta este mijlocul profilactic alu treilea și pote celu mai momentosu. Sute și mi de omeni au esperiat, că ori ce iritare, fie câtu de nesemnată, le causază diareă. Eră diareea este un motoru foarte puternic alu cholerei. Și chiar de aceea trebuie să ne vindecăm cu grija cea mai mare de ori ce diareă, fie aceea chiar și urmarea unu simplu cataru. Pre celu ce pătinesc de diareă, să-lu scaldăm în apă caldă, să-lu culcăm în patu, și pre pantecele lui să aplicăm cataplasme calde, până cându sosesc medicul și lea dispozițiile de lipsă.

Noutăți.

La facultatea teologică din Blaj anul școl. 1892/3, s'a început în 3 a. l. c. cu „Invocarea Spiritului sântu“ și celebrarea santei liturgii solemne. Lună s'era s'a început cu alumnii seminariali sacrele exerciții spirituale, cari au durat până Joi dimineața, închiându-se cu mărturisirea și cuminerea alumnilor în biserica catedrală. Exercițiile le-a condus Clarisimul Spiritualu seminarialu Dr. Ioan Sămpăleanu după metoda stului Ignatiu. Alumnii seminariali sunt 48 și anume 40 din Archidieceasă, 6 din diecesa Lugoșului și 2 din diecesa Oradei-mari.

Concursu pentru stațiuni doctale și cantora-doctale. Cu terminul de 15 Octobru st. n. se escie concursu pentru următoare stațiuni. I. *Protopopiatul Dicio-S. Martinului*: Staț. cant.-doc. din Șonfalău, cu emolumintele: 44 fl. din repart., 83 metrete cucuruză à 70 cr. = 58 fl., stolă 15 fl. și 70 fl. arinda alor 5 jug. aratoru. II. *Protopopiatul Reghinului*: Staț. cant.-doc. din Orșova, cu emolumintele: 100 fl. din repartitiune, 12 jug. pământu = 50 fl., locurile cantonale = 16 fl., stola = 24 fl., lemne = 10 fl. III. *Protopopiatul Indolului*: Staț. doc. Bicălată și Surducă cu emolumintele: 200 fl. din

repartițiune. IV. *Protopopiatul Catinet*: Staț. cant.-doc. din Tușin cu emolum.: 100 fl., 2 grădini și 10 jug. pământu comasat = 83 fl. și indatinatele venite stolare.

Bancele române. „Pesti-Napló“ din 22 a. l. c. ocupându-se de cestiunea română scie, că în era constituțională Români au înființat mai multe bance naționale românesce, probabilu ea cu bani străini, deorece ban propriu nu au avut. Aceste bance urmăresc cu mare atențiune, ude se află realități de vindutu, pre cari le cumpără și împărțindu-le în părțile mai mici colonisază în ele țereni români pre lângă condițiuni avantajoze. Dacă ar lucra așa bancele noastre, ar merită totă lauda. Durere, că foa magiară se află în rătăcire.

De generalu alu Societății Iesuiilor a fost ales P. Martin, spaniolu după naționalitate. Noualesul este de 50 de ani. Până acum a fost substitut de generalu, și s'a distins prin pietate și erudițiune.

Români istrieni. Printre Români din Istria — precum i-se scie „Voinței naționale“ din Bucuresce — se observă de câtu-va timp o mișcare de redeșteptare. Mai multe familii de țereni și-au manifestat dorința de a-și trimite copii în România, ca să învețe bine românesce. Mai multe familii din România s'au dechertat, că voru luă asupra-și educațiunea micilor Istrioti ținându-i 1—2 ani la țera și la orașe, și după ce-și voru fi însușit limba română, îi voru retrimite în patria lor.

Procese de presă. Diarulu umoristă „Vulturul“, ce apare în Oradea-mare, i-s'a intentat procesu de presă sub cuvintu, că face politică fără să aibă cautiune. — Precum anunță „Pester-Lloyd“, procurorul din Pojonu va intenta procesu de presă diarului slovac „Narodnie-Noviny“ din Turocz-Sz.-Marcton pentru unu articulu publicat din incidentulu desveliri monumentulu ridicat întru memoria lui Hurban.

Congresul studenților universitari din România s'a ținut în anul acesta în orașul Romanu dela 18—20 Sept. La congressu pre lângă tinerii din regatul României au luat parte și 10 tineri români dela noi ca reprezentari ai junimii române dela Universitățile din Viena, Budapesta, Gratz și Cluș. Primirea tinerilor universitari în Romanu a fost splendidă. În ședința primă s'a ținut o conferință despre „Andrei Murșan“. Lună în 19 s'a făcut o escursiune la mormintulu neuitatulu poetu Alexandri în Mircesce. După rentorcerea din Mircesce s'a aranjat concertu și serata literară. După concertu a urmat balu. În ziua ultimă a congressulu s'a ținut două conferințe sociale și sara banchetu. În anul viitoru congressul se va ține la Buzeu.

Produțiunea teatrală din 1 Octobru aranjată în sala cea mare a hotelulu „Univers“ a succesu preste totă așteptarea. Cele două piese (comedii) „Pelăria cernicarulu“ și „Ruga dela Chisete“ au fost executate cu destulă precisiune. Dozele Elena Oltenu și Maria Strejanu în piesa întâe prin vocea sa plăcută și prezentarea sa simpatică au făcut o impresiune favorabilă asupra publiculu. Dl. Victor Preda prin vocea sa sonoră și purtarea naturală și-a implinit cu laudă rola sa. Bine și-au executat rolele și dnii E. Oltenu, Aur. Maniu și Ioan Marcu. În piesa a doua mai grele role au avut doza Elena Icloșanu și dl. Aur. Maniu, dară și-le-au implinit destul de bine. Dl. Aug. Gruită jun. — ca fecioru holteiu — încă s'a sciut prezentă foarte bine. Totă lauda o merită și celealalte persoane, anume: Dna Iuliana Barna, doza M. Strejanu, dnii Ioan Rusu, Emiliu Oltenu, G. Rosoru, Dem. Icloșanu, I. Marcu, Bas. Barna sen. și Victor Preda. Cântările au fost executate sub conducerea dl. Victor Preda, care dispune de o voce melodiôsă și deprinsă. Dorim, ca junii nostri meseriei români, cari dau semne de viață, să continue pre calea apucată. Recomandăm publiculu român, să sprijinască pre meseriei nostri români întru deprinderi de felul acesta.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Religiunile „liberă cugetătorilor“.

IV.

Religiunea realistului.

De când Francesul Auguste Comte și-a construit sistemul său filosofic numit pozitiv și realist, de atunci religiunea panteistă, deistă și materialistă au început a cam eși din modă. Lui Auguste Comte i-s-a părut, că și religiunea panteistului și a deistului și a materialistului său sunt prea aproape de creștinism, sau îngăduesc creștinismului prea mult loc și drept de existență. De aceea a construit el după principiile sale filosofice un sistem nou religios, basat, precum dice el, numai pe experiență. Și pe acesta l-a numit ca și pe filosofia sa: religiune pozitivă sau realistă. Sistemul acesta nou religios este cel mai baroc și mai absurd din câte au fost până acum pe pământ. Nu și-a adus bietul om aminte, că în loc de a pute înceri pe cineva cu sistemul acesta, mai lute va da ansă, ca unii și alții să-l țină de ne-bună, precum l-au și ținut. Dacă însă Comte n'a putut captivă pe nimeni cu sistemul său de religiune pozitivă, a captivat totuși pe foarte mulți cu sistemul său de filosofie pozitivă, câtă astăzi în Europa filosofia lui a ajuns adevărată filosofie de modă. Următorii lui au vădit, că în tot sistemul lui filosofic și religios partea cea mai slabă este aceea, care se ocupă cu religiunea. Atâtea fantasmagorii sunt în partea aceasta, câtă ei înșiși au trebuit să ridă și să le fie rușine de magistrul lor. De aceea s'au apucat și rădăcându-se pe principiile lui filosofice au construit după principiile acestea un alt sistem religios foarte divers de al lui Comte, și apoi l-au numit pe acesta religiunea adevărată realistă sau pozitivă. De atunci apoi literatura sistemului acestuia religios a crescut din ce în ce tot mai tare mai cu samă în Anglia, și astăzi în unele universități și există catedră anumită pentru religiunea aceasta, a cărei cuprins îi vom vedea numai decât.

Realismul sau pozitivismul este sistemul acela filosofic modern, care numai întru atâta se deosebesc de materialism, că rămâne la calea jumătate și nu scote vasul fundul chiar de tot afară.

Pentru materialist nu există în lume nimica decât numai materia cu puterile și legile ei. În materie este de a se căuta după materialist cuintesența lumii acesteia.

Acum realistul sau pozitivul așa departe nu voesc să meargă. Pentru el esența lumii acesteia este și rămâne necunoscută. Ce cunoștem noi, sunt numai întâmplările din lume. Că unde zace esența întâmplărilor acestora, în materie sau în altceva, aceea în veș nu putem s'o scim. Se poate, că numai puterile din materie sunt cauza întâmplărilor acestora, și atunci materialistul ar avea drept. Însă e posibil și aceea, că o ființă preste materie este cauza întâmplărilor acestora, și atunci are drept ateistul cel care crede într'un Dumnezeu personal, creatorul și guvernatorul universului. Causa ultimă însă rămâne pentru noi în veș necunoscută. De aceea nici nu avem să ne batem și să dăbim mult capul cu aflarea ei. Ci să ne mărginim la aceea, că cercăm să cunoștem legile întâmplărilor din lume, fie acelea întâmplări în sfera naturii, fie în sfera istoriei. Acestea le putem pre încetul află, și deci să ne mulțămim cu atâta. Causa ultimă a întâmplărilor acestora ca absolută inaccesibilă pentru noi să o lăsam și mai departe să zăcă în negura regiunii necunoscutului etern.

Se poate vedea din acestea, că realistul sau pozitivul nu este altceva decât un materialist flegmatic, care nu-și bagă capul în lucruri prea grele, ci stă și rîde de o parte de ce și-l bagă cu mult curaj și multă speranță. Din contră materialistul

nu este altceva decât un realist sau pozitivist foarte saugnic, care dă cu băta în baltă, fără să voescă să știe, că stropesc și pe alții, dară mai multă poze pe sine. În ultima consecință însă pre lângă tot flegmatismul unuia și sanguinismul celuilalt între ei nu este nici o deosebire, înru câtă este vorba de pozițiunea, ce o leau ambii față cu religiunea cea adevărată. Căci în urmă chiar așa de periculos este pentru credința în Dumnezeu materialistul, care dice apriat, că nu există Dumnezeu, ca și realistul, care dice, că este posibil să existe Dumnezeu, însă totuși pentru noi în eternă rămâne necunoscut. Dumnezeu materialistului este un Dumnezeu neexistent, al realistului un Dumnezeu necunoscut. Va să dică și alii unuia și alii celuilalt nu are nici o valoare pentru noi.

Realistul Auguste Comte în sistemul său religios n'a voit să știe nimica de religiune, înru câtă obiectul ei este un Dumnezeu, fie acela după norma panteistilor, a deistilor sau după oricare altă normă. Obiectul religiunii lui este genul, și cultul religiunii lui este cultul genului. În locul adorației lui Dumnezeu a pus Comte adorația bărbatilor mari ai omenirii. Și ca religiunea lui să fie deplină ridiculă, a compus și un calendar al religiunii noue, în care fiecăre care și este dedicată unui bărbat mare. Aci apoi în un cortă lung de 365 zile urmăză după olaltă beliducii, monarchii, filosofi, poezii, artiști, literați și așa mai departe ca tot atâția sânti ai noiei religiuni, așa câtă nu e mirare, că amicii și preștorii lui, cândă au vădit calendarul acesta, au început a se îndoi, că ore mai este-i mintea la loc sau nu. Și pre dreptul! Să fie cercat Comte cu un om necăjit în o măsură așa mare, câtă nici un om să nu-i mai potă ajuta. Spre a-l mângăia, să-i fi propus atunci cultul lui Homer sau al lui Plato sau al altor sânti din calendarul lui, sau cultul unui Dumnezeu personal, guvernatorului lumii, și s'ar fi convins, cumcă l'ar fi putut mângăia cu cultul cestu din urmă, de loc însă cu cel dintăiu. Să se fie cercat a-l mângăia pe cineva în ora morții cu aceea, că l'ar fi esplicat mărimea vre-unui geniu, care a fost și el numai om, sau cu aceea, că l'ar fi propus cultul unui Dumnezeu drept și îndurat în o altă viață după mörte, și atunci de bună samă s'ar fi convins, câtă de lipsit de ori ce putere religiosă este religiunea lui, ce constă în cultul genului. Nu mai dicem nimica despre aceea, câtă de ușor pricepe și omul cel mai simplu, ba chiar și un copil pre Dumnezeu și calitățile și mărimea lui, și câtă cultură se potesc, până ajunge omul acolo, câtă să știe preț mărimea vre-unui geniu. Și cândă ajunge acolo, atunci din punct de vedere religios nu are nici un folos, căci în momintele acelea din viață, de cari nu e lipsit nici un om, și în cari numai religiunea îl potă alina durerile, totă cunoștința, ce o are despre unu sau altul dintre genii, nu e capabilă să-i verse nici un picur de balsam pre inima-i rănită.

Chiar și materialistii, precum am vădit, au avut o idee mai demnă despre religiune ca Auguste Comte, capul realistilor.

Bine au vădit o acesta următorii lui Comte. De aceea nici unu n'a voit să știe nimica de sistemul religios al lui Comte, ci s'au apucat să construescă după principiile lui filosofice un alt sistem religios pre base științifice.

După principiile filosofice ale lui Comte în lume nu există altceva decât numai întâmplări. De unde existența religiunii în genul omenesc este și ea o întâmplare. Chemarea filosofiei este să studieze întâmplările acestea, legile și dezvoltarea lor. Dela această chemare a filosofiei nu poze fi subdusă nici religiunea. Ca și dezvoltarea genului omenesc pre alte terenuri, așa și dezvoltarea genului omenesc pre terenul

religios trebuie studiat în legile și cauzele ei. Nu are pentru aceea religiunea nici un adevăr obiectiv. Legile orbe ale lumii au adus cu sine, de unii omeni au fost păgânii, alții idololatri, alții creștini, alții mohamedani și așa mai departe. Chemarea științei este, că să caute și să afle legile acestea. În acesta stă după ei totă valoarea religiunii. Precum natura cu legile ei orbe produce diverse specii de animale și plante, chiar așa produce și diverse religiuni. Tot numai produse de ale naturii, fără ca pentru aceea să fie obiectiv adevărate, de-orece precum natura cu legile ei produce în creeri mohamedanului credința în religiunea mohamedană, chiar așa în creeri creștinului produce credința în religiunea creștină, și teologia realistă nu are decât să cerce și constate, după ce legi se întâmplă acesta.

Precum se poate vedea, următorii lui Comte sunt chiar așa lipsiți de religiune ca și el și ca și materialistii. Dacă ei din capul locului negă religiunii ori ce adevăr obiectiv, cu nimica nu sunt mai buni ca materialistii, cari negă ori ce religiune. Sperăm însă, că studiând ei religiunea, în urmă chiar prin studiul acesta vor ajunge la convingerea, că ea nu e numai o întâmplare fizică în istoria omenirii, ci cu totul altceva.

Eufrosina.

(Continuare.)

Lerinval nu răspunde. Eufrosina privesc la dînsa cu o privire întrebătoare.

„Ce este scris acolo,“ întrebă bătrâna éráși.

„Armand,“ îi dice Eufrosina cu o voce, din care străbate nevinovăția și îngrijirea de odată.

„Așa? Acum înțeleg! Dar domnule Lerinval, fi cu băgare de samă!“

„Numele acela scris cu litere roșii revocă la viață toate nălucele trecutului!“

„Dar nu fi așa de sentimental! Pictorul acela se chemă Armand ca și mulți alți omeni. Este amicul tău înru adevăr un pictor, Eufrosino?“

„Eă asta nu o știu. El călătorește prin Franța. Tatăl tău a fost soldat.“

„Și veni-va astăzi?“

„A promis, că va veni.“

„Mergi dar în chilia ta. Tatăl tău este bolnav și are lipsă de liniște.“

„Tată dragă, câtă ești de palid! Értă-mi, tată dragă!“

„Nu face nimica, fătul meu. Eu sunt astăzi foarte iritat. Cândă va veni pictorul, primește-l prietinesc.“

„Sigur, tată!“ Și se duse în chilia sa.

Acolo își făcu de lucru cu chipul și-lă acătă cu o frunză de-asupra dulapului, scose apoi un alt chip și anume o copie a Madonei della Sedia a lui Rafael.

„Îl voi întreba eu mâne, cine este femeea asta frumoasă cu drăgălașii ei de copii. Eă așa crede, că este totă ceea ce atrîne și în biserică. El știe atâtea și a bună samă mi-o va pute spune și asta. De s'ar face numai odată dimineță!“

Și se făcu dimineță, destul de repede pentru dînsa. Nu totă așa de lute însă pentru Lerinval, care se întorse de nenumărate ori pre așternutul său.

Sórele a răsărită. Eufrosina grabi în sat, ca să întîlnescă pre prietînul său. Cândă vădu, că el nu mai vine, se întorse acasă, înșelă calul și cutrieră pre el în-tregu ținutul, cum făcea dînic.

Armand o observă tocmai când se apropia de castel. Ea era aprinsă la față, buclele îi cădeau liberu pre umeri, și de aceea întlnindu-l se escusă dîcîndu:

„Mi-am făcutu preumblarea de dimineță.”

„Da, o vîdă, domnișoră. Numai cîtu te rogă, altă dată să nu te mai ostenesci și încăldești așa. Asta pôte să fie periculosu sănătății.”

„Dar eă afu, că este atăt de plăcutu.”

„Până acum ai făcutu dta numai ceea ce-ți era plăcutu?”

„Firesce. Ce alta ar trebui să facem? Binevoesce a aștepta, până îmi schimbă toaleta.”

Plecă, și se rentorse îndată, încă totu rumenă de obosită, dar mai recreată.

„Așa te vîdă mai bucurosă,” observă el zîmbîndu.

Îl luă apoi de mână ca pre ună vechiă prietină și-l conduse în salonul de primire, unde îl așteptau Lerinval și bêtрана Catarina.

Societatea asta nu-i plăcea. Dacă Eufrosina nu l-ar fi condusă acūși în tôte locurile și la tôte lucrurile sale, mai că l-ar fi părut rău, că a primitu invitarea.

S'a aședat apoi în castel și a petrecut aci trei sêptemăni. Le socotia între dîilele cele mai fericite ale vieții sale.

Elu scia să distragă pre Lerinval cu istorisiră din țeri străine și mai alesu din Paris. De multe ori viniau în conflictu. Armand era adecă ună royalistă înflăcărăt, ér Lerinval ună republicană totu așa de înflăcărăt. De câte ori érá însă primejdută pacea, Eufrosina opriă prin o privire rugătore expresiunile aspre ale lui Armand, și acesta tăcea, și furtuna dispărea.

Se întimplă, de une ori ajungea Armand să vorbescă despre religie. Atunci Lerinval și Catarina îl părăsiau, și elu rămănea numai eu Eufrosina. Cu ce emoțiune ângerescă îl ascultă! Îi érá témă și să se misce, ca nu cumva să pîrdă vre ună cuvîntelă. Și elu?

O, elu nu doria alta, fără numai să lumineze acestu sufletu deschis și să umple inima ei curată cu mângăerea adevărului.

Și lucru neînțelesu, Lerinval și Catarina juraseră ură vecinică religiei și bisericeii, și Eufrosina totuși a rămasă de totu neatinsă de ura acésta. Ea învățase dela repausatul secretarū alu tătâne-séu a ceti, a scrie și puțină geografie. Tatălū ei nu a aflatu de lipsă, ca ea să învețe mai multu: ea era frumoasă și destulă de bogată, ca să convină unu bărbatū. Nu a aflatu de bine, să-i împărtășescă ideile sale republicane și cu multă mai puțină principiile sale ateiste, ori din respectu față cu nevinovăția ei, ori dór că a cređut-o prea puțină capabilă de a le cuprinde. În faptu însă inteligința Eufrosinei se asemănă unei țarine productive. Elu primise dela mamă-sa credința vie și frica lui Dumneđeu. Acésta mamă era idealulū lui celū mai înaltu, și elu o venera și o iubia. Din ochii lui strălucia focu sfîntu, cându vorbea tinerei sale prietine despre mamă-sa și despre calea, ce l-a arêtat-o din cea mai fragedă etate: cum îl sfătuesce, cum îl iubesce, și cum ori ce dorință a mamei sale îi este poruncă.

„O, Armand!” dîse Eufrosina, cându l-o descrie astfel, „ce fericită ași fi, dacă și eu ași ave o astfel de mamă! Dar pre mine nimeni nu m'a instruită, nimeni nu m'a con-

dusă. Fără de dta ași fi o fată de șeptespredece ani, ce încă nici pre creatorulū séu nu-lu cunósce! O, de ce nu am și eu o mamă!” Și plîngea.

Pre Armand îl cuprinse milă de ea. Deodată străluci în sufletulū lui unu cugetă asemenea unu fulgeru. I-lu și împărtăși îndată dîcîndu-i: „Eufrosino, ea pôte să fie și mama ta!” Ea privi întrebătoriu printre lacrimii.

„Eufrosino,” îi dîse cu căldură, „dacă vei fi soția mea, ea și ție îți va fi mamă.”

„Este acésta cu putință, Armand?” dîse ea cuprinsă de bucurie copilărescă. „O, ce minunatū ar fi, ca noi totdeuna să fimu laolaltă, să potū ascultă totdeuna vorbele tale și să nu am alteeva a face fără numai ție și mamei tale bucurie! O, ce traiu și ce fericire!” Și ea aședă mânia într'olaltă ca și ună copilă, căruia i-se promise o plăcere.

Armand însă o privi seriosu și-i dîse: „Eufrosino, tu nu scii încă, ce voi și ce-ți ceru. Multe, fôrte multe potū veni la mijlocu. Dumneđeu să-mi ajute, ca să potū delătura tôte pedeele. Și eu speru, că-mi va ajuta. Dar acum rămasă bunu, și nu vorbi nimenui nimica despre acéstea.”

Și cu acésta se depărtă. Prea ușorū i-aș scăpatu vorbele.

Este mare zidulū, ce-l desperte! Cum se va învoi mamă-sa la căsătoria lui cu o fată, numele căreia tatălū ei l'a întinat! Și nu era elu ôre de jumătate promisū frumóssei Enriete de Rieux!

Dar cu cātu îi era de mai simpatică firea Eufrosinei decātu a celeialalte!

Sara trecu ca totdeuna. Eufrosina lucra, Catarina adormise, ér Lerinval și Armand jucuă o partie de șacū.

După ce se retraseră cele două femei, dîse Armand: „Măne plecū.”

„Așa? Regretă din inimă! Și de ce așa de grabă?”

„Érá voiū veni, dacă-mi promiți mâna Eufrosinei.”

Tatălū nu se surprinse. S'a așteptatū la acésta. „Eu nu mă împotrivescū,” răspunse nepăsătoru. „Dar întăiū totuși ași voi să-ți cunoscū poziția.”

„O, eu . . . .” Dar își opri cuvintele.

„Și apoi nu vreū, ca fata mea să între în familia dtale așa numai ca și ună felū de marfă. Mama dtale trebuie ea însă-și să cêră mâna fetei.”

„Firesce! — Cređi dóră, că m'ași însura eu fără de învoirea mamei mele?”

„Și spuni-mi dta numele și cine ești?”

„Încă nu! Mama mea îți va scrie totulū. Crede-mi, că nu te vei rușina de ginerele dtale.”

Eufrosina era fôrte tristă și neconsolabilă, cându Armand îi spuse, că va să plece.

„Încrede-te în Dumneđeu, scumpă Eufrosină,” o mângăia elu. „Îndată ce vomū avé învoirea mamei, vei fi mirésa mea.”

Își strinseră încă odată mânilé, și Armand plecă cu ochii umeđi de lacrimii și cu inima apăsată de o grea povară.

III.

Jertfa cea dintăiū.

Trecură șese sêptemăni, și încă totu nu sosi nici o scire dela Armand. Eufrosina érá nemângăiată. Lerinval se silia, să o liniștescă.

„Fată,” îi dîse, „mă crede, că nu se plătesce, să fii supêrată. Mișelulū te-a pur-

tatū de nasū. Elu este unū aristocratū, și astfelu suntū aristocrații toți. Mai suntū în lume băbăți și încă și mai bunii.”

În sfârșitū într'o sară întră purtătorulū de epistole și aduce Eufrosinei o scrisóre la adresa ei. Ea deschide pliculū. Îi scrie Armand, și scrisórea mamei cătră Lerinval este alăturată, dar închisă.

S'a luptatū multă, până a primitu învoirea mamei sale. Dar cându a vîdută ea hotărîrea nestrămutată a lui de a nu lua pre nimeni afară de Eufrosina, s'a învoitū și ea, dar cu condiția, ca fata să vină îndată în Paris și să se presinte familiei ei viitóre.

Așa scrie Armand. Planulū retăcutū alū mamei era de a se îngriji de educația ei neglesă.

A mai scrisū Armand încă multe de tôte, nefsemnate pentru unū alū treilea, dar prețioase pentru aceea, căreia îi sună.

Le cetia și éráși le recetia, și inima îi bătea puternicū.

„Ce-ți scrie?” întrebă o vóce aspra. Era vócea Catarinei.

„Ce am doritū, Catarino. Numai cātu mamă-sa cere, ca mai întăiū să mergū la Paris.”

„Da, ca să-și formeze din tine o noră după placulū séu. Și cum se chémă familia?”

„Nu-mi scrie despre asta nimica.”

„Abia așteptū să audū, ce va dîce tatălū tóu. Chiar acum vine.”

Eufrosina îl întîmpină săltândū de bucurie și-l arată scrisorile.

Lerinval cetesce mai întăiū cu liniște pre a fiicei sale și fără de a dîce unū cuvintū desface apoi pre cealaltă. Cea dintăiū privire o aruncă pre subscriere.

Eufrosina privesce nerăbdătoare preste umêrulū lui și cetesce: Alienor princessă Villemargues-Champfleury ę. Narville-Mailly.

Lerinval erumpe într'unū strigătū sêlbaticū, se ridică asemenea unū tigrū infuriatū și calcă scrisórea în picioré. Fața îi îngălbinesce, buzele i-se învinetescū, și elu își strînge pumnii.

Eufrosina stă ca împetrită. „Și ce spune în epistolă, tată,” dîce în sfârșitū.

„Copilă, tu nu poți — pre acelu bărbatū — căci elu este — mama lui este —” Lerinval se opresce, vócea nu-lu mai ajuta. Numai după o paușă lungă se putu face stăpânū alū vorbelorū sale. „Elu este aristocratū, și nu potū să-l dau fata mea!”

„Tată dragă, ce ostîndă!”

„Asta nu te privesce! Îi vei scrie, că numele lui este unū zidū, ce vè despărtesce și nu se pôte trece. Și mai multu nici o vorbă. Poți merge, să te culci!”

Între lacrimii îi scrise lui Armand, că tatălū séu și-a retrasū cuvintulū, că ea este adâncū întristată, dar nu pôte și nu vre să se opună. Timpulū pôte să aducă vre-o schimbare. Până atunci să nu mai facă nici unū pașū. Tatălū ei se infuriéză și numai așdîndū numele lui.

Sosi unū răspunsū, dar Eufrosina nu află nimica despre elu. Lerinval și Catarina băgau de samă, ca între ei să nu mai fie nici o relațiune.

Lerinval totuși suferia vîdîndū întristarea Eufrosinei. Sermana nu mai plîngea, și nici unū cuvintū de mormarare nu sună de pre buzele ei, numai cātu era mai tăcută ca mai înainte.

(Va urmă.)

Economie.

Conservarea cartofilor. Cartofii sau crumpenele formează un articol important în economie. Ele însă se strică foarte ușor, prin ce se cauzează daună însemnată economilor. Spre încunjurarea daunei trebuie să le scimă conservă. Ele se conservă așezându-se în pivniță, în grăpă ori în prismă. Ce privește așezarea crumpenelor în pivniță, să nu se îngrămădescă preste oaltă la înălțime mai mare de 1—1.5 m., și când e numai cu puțință, să se aerizeze pivnița, ținându-se temperatura între 4—6° R.

În gropi se conservă crumpenele mai greu. Când suntem siliți a le conserva însă în gropi, facem gropile la un loc uscat, mai ridicat, unde să nu se scurgă ușor apa în timpul de ploie și când se topește neua. Pre fundul gropii e consultat a se pune paie de cucuruz și apoi pre acele paie de grâu ori secară. Asemenea și părțile gropii se obduc cu paie. La grăpa, ce poate fi cam de 1—1.5 m. adună, se lasă ușe și o ferăstră, ca să se potă și aerisă. Câtă ce dă frigul, ușa și ferăstră se astupă bine, ca să nu degere crumpenele în decursul iernii.

Cine poșede crumpene în cantitate mare, mai consultă și mai ieftin îi vine, să le conserve în prisme. Dimensiunile prismei sunt: baza în lățime de 1—2 metri, înălțimea 1—1.20 m., lungimea poate fi după plac. În o prismă să nu se așeze mai mult de 80—120 de măji m. Prisma se acopere cu paie uscate în grosime cam de 40—50 cm. Preste paie se pune un strat de pământ în grosime de 20—25 cm. Pre vîrfu stratul e mai subțire. Până ce nu se recește, câtă să fie periclu de a îngheța, să se pună pre vîrfu numai scânduri spre a scuti crumpenele de ploie. Pre lângă scândurile acestea ușor se depărtază din prismă vaporii. Înainte de a așeză crumpenele pentru iernat, le lăsamă câte-va zile în aerul liber, ca să se svinte, și alegemă din ele pre cele stricate. Căldura în prisme să nu fie prea mare, căci atunci se strică crumpenele. Ierna, când nu-i frig și e timp frumos, e consultat, să se descopere la vîrfu prismele spre a se aerisă. Totu pentru aerisare să se lase și câte 2—4 ferăști în cotele prismei.

Pre lângă atare îngrijire putemă conserva crumpenele până primăvara târziu, fără ca ele să putredescă ori să încolțescă.

Frunzele de acățu folosite ca nutreț pentru animale s'au dovedit ca veninoase. Dintre trei cai nutriți cu frunze de acățu unul a perit, era doi s'au îmbolnăvit.

Sângele de vită ca medicament. În Paris adese ori se poate vedea, cum omeni palid și anemic alergă dimineața la locurile, unde junghe vitele, spre a be sânge proșpăt. Ei își umplu păharile până ce-i sângele cald, și le beu dintr'o sorbitură. Spun, că gustul sîngelui proșpăt samănă cu alu laptei mulsu de curendă. Cura se începe cu sânge de vită și se continuă apoi și cu sânge de vită mare. Cura acesta de sânge la mulți morboși le-a redat puterea și sănătatea.

Cum se fac prețurile bucatelor? „Natura a încărcat cu prisosință darurile sale pre continentul nostru.” Cu această frază și-a început președintele pieței de bucate din Viena referada sa. Elu dice, că recolta aproape pretutindena e superioară celei din anul trecut. Cuvintele lui le-au publicat mi de diare, și prețurile bucatelor au scăzut. Datele statistice mai nouă dovedesc, că anul acesta a fost mai puțin productiv decât cel trecut. Secara în 1892 a fost cu 70 milioane hl. mai mult decât în 1891, dară alte bucate, anume orșu, cucuruz și cartofi s'au produs cu mult mai puțin. Cantitatea cucuruzului în America este cam cu 40—50% mai mică decât în anul trecut. Asemenea se dă cu socotela că în Ungaria și statele orientale încă va fi mai puțină recolta de cucuruz decât în 1891; în celelalte state procreațiunea încă nu e multămitore. Acestea computându-le vomă avé preste totu cu 320—350 milioane de hl. mai puțin cucuruz decât în 1891. Lipsa de nutreț încă e simțită în cele mai multe state europene. Speculanții de profesiune, când să cumpere, laudă recolta, din contră când vreu se vîndă, răspundesc sciri false, că în cutare țară ar fi lipsă de bucate, și așa seducă opiniunea publică.

Bursa de Budapesta.

Din 5 Oct. st. n. 1892.

Renta de aur uug. 4%	112.35
« « hârtie « 5%	100.50
Imprumutul căilor ferate uug.	117.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostă ung. (1-ma emisiune).	120.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostă ung. (2-a emisiune).	100.25
Bonuri rurale uug.	95.—
« urbariale uug.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	100.—
Imprumutul cu premiu ung.	146.—
Losuri pentru regularea Tisei	139.—
Renta de hârtie austriacă	100.30
« « argintă austriacă	96.20
« « aură austriacă	115.—
Losurile austr. din 1860.	140.50
« « Viena	159.50
Acțiunile bancii austro-ungare	975.—
« « de credit ung.	357.—
« « « austr.	311.80
Obligățiunile cu câștig ale bancii ipot. ung.	125.—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii «Albina»	101.—
Galbeni împărătesci	5.67
Napoleon-d'or	9.50
Mărci 100 imp. germane	53.75
Londra 10 Livres șterlingi	119.70

Prețul mărfurilor.

Piața din Blasiu: Grâu, hectilitr. fl. 4.— până 4.75, — grâu mestecat fl. 3.50 până 4.—, secară fl. 3.50 până —, — ovés fl. 2.— până fl. —, cucuruz fl. 2. până fl. 3.10, alac fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. 1.25, — sementă de căneșă fl. — până fl. —, fasolea fl. — până fl. —, — carnea de vită chilo 50 până — cr., carnea de vită — până — cr., carnea de porc — până — cr., carnea de berbec 30 până — cr., — 12 ouă cu 20 până — cr.

Posta Redacției. Preotul român unită din părțile bândăne ale dieceșei Lugojului. Dora doreș, ca și noi să ne mestecăm în personalități? De ce trebă este dreptul bisericesc, care l'au învățat, și decretul conciliilor noastre, cari trebuie că le ai îndemăna? Unde am ajunge, dacă am tipări în fœa noastră prelecțiuni? Fœa acesta are altă scop. O cetescă omeni, cari așteptă altă ceva dela o fœa bisericescă-politică.

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferant de curte
al Altetel Sale
Imp. și reg. Archiducele Iosif.

proprietariulu primei fabrici ungare de mașine și reccisite de pompieri, turnătoriu de clopote și metalu

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonrațiilor domni preotii

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 39—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittă la cerere gratuită și franco.

Distinsu în anul 1885 la eposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singuratic: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferat delă întemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, într'alte și celu dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântăni.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscintă pre

Veneratulă Cleru greco-catolicu,

că precum și până acum iaș asupra-mi gatierea de **iconostase, amvone, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privește lucrul de mäsariu și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, dimpreună cu așezarea acelor obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescu cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptătescu la sperarea, că Veneratulă Cleru mă va împartăși occasional-minte de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele celu bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tarifulu de zone dispărându departările, prin acesta capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolü Müller,

auritoru și fabric. de reccis. biseric.

(5) 17—26